

Відповіді III етапу Всеукраїнської олімпіади з української мови та літератури (11 клас)

Українська мова

2. Лінгвістичний бліц

2.1. *Сердечний*. Те саме, що *серцевий* (стосується серця, пов'язаний з хворобою серця; призначений для його лікування): сердечні тони, сердечний невроз, сердечні ліки.

Сердешний, розм. Який викликає співчуття; бідолашний. Наприклад: Вернувся додому: жінка з дітьми вийшла назустріч і не пізнала сердешного.

2.2. *Бити (вибивати) дрижаки* – тремтіти, трястися від холоду, страху, хвилювання, хворобливого стану; *мазати медом речі* – говорити облесливо, нещиро; підлещуватися до когось.

2.3. ОптОвий, кУрятина, течіЯ, одноразОвий, нАчинка, цЄнтнер, чорнОзем, фенОмен.

2.4. Відвантажили 465 (кілограм) – відвантажили чотириста шістьдесят п'ять кілограмів, записалося 32 (педагог) – записалося тридцять два педагоги, зекономили 1,5 (мільйон гривень) – зекономили півтора мільйона гривень, виорали 2,5 (гектар) – виорали два з половиною гектари.

3. *Даремно витратити сили* – воду решетом носити; *напружено думати, намагатися зрозуміти* – сушити голову; дуже тісно; *надзвичайно людно* – ніде курці клюнути, ніде голкою (пальцем) ткнути, ніде маковому зерну (яблуку) впасти, як оселедців у бочці.

4. Орфографія – система загальноприйнятих правил написання слів якої-небудь мови і розділ мовознавства, який вивчає правопис слів.

Публіцистичний стиль – стиль, основне призначення якого – обговорення, відстоювання і пропаганда важливих суспільно-політичних ідей, формування відповідної громадянської думки, сприяння суспільному розвитку.

Відмінок – граматична форма іменника, якою виражається те чи інше відношення іменника до інших слів у словосполученні і реченні.

5. *Хендмейд* – речі, створені власноруч, ручна робота; *сек'юриті* – охоронець служби безпеки, *імідж* – образ.

6. *З незапам'ятних часів* – з давніх літ, з давніх-давен; *добробут покращився* – статки збільшилися; *отримати освіти* – здобути освіти; *знаходиться на третій позиції* – перебуває на третій позиції; *вийти з себе* – втратити (утратити) витримку (самовладання, терпець) / роздратуватися; *навчатися українській мові* – навчатися української мови.

7. Перепишіть речення. Поставте розділові знаки, підкресліть головні та другорядні члени, надпишіть над кожним словом, до якої частини мови воно належить. Накресліть схему речення.

Талановите треба помічати завжди і скрізь, підтримувати його, бо ним живе народ; і що більше в тій чи іншій державі цінують талант, то славетніша й сильніша вона від інших (П. Загребельний).

Талановите – прикметник, треба- прислівник, помічати – дієслово, завжди – прислівник, і – сполучник, скрізь – прислівник, підтримувати – дієслово, його – займенник, бо – сполучник, ним – займенник, живе – дієслово, народ – іменник, і – сполучник, що – сполучник, більше – числівник, в – прийменник, тій – займенник, чи – сполучник, іншій – займенник, державі – іменник. Цінують – дієслово, талант – іменник, то – сполучник, славетніша – прикметник, й – сполучник, сильніша – прикметник, вона – займенник, від – прийменник, інших – займенник.

[], (бо); і [(що), [то]].

Українська література

1. Кларнетизм.
2. М. Вороного.
3. «Я (Романтика)».
4. В. Підмогильний.
5. «Майстер корабля».
6. О. Турянський.
7. А.
8. Б.
9. В.
10. 1) В, 2) Б, 3) А, 4) Г.
11. *Оцінювання*: план сценарію – 3 б.; цікаві факти з життя митця – 3 б. (по 1 б. за кожен факт); мовне оформлення – 1 б.
12. Сильова течія – *неоромантизм*. Ознаки неоромантизму:
 - екзотика;
 - герої, піднесені над буднями;
 - вітаїзм (культ молодості, любові, творчості, хвала життю);
 - бататство символічних образів та ін.

Неоромантичні прикмети в «Майстрі корабля» цілком очевидні.

Екзотика. Твір Ю. Яновського можна вважати першим в українській літературі мариністичним романом. Ефект «шуму і рокоту» моря тут дуже сильний. Воно дихає гіркою сіллю, морською травою і йодом, кличе в «заобрійну синь», збурюючи ліричну душу Редактора... Воно шле випробування героям роману – Директору (колишньому матросові з крейсера «Ісмет»), Богданові, хазяїну трамбака, для якого «батьківщина – море... Екзотика «Майстра корабля» – це і далекі краї: острови Ява та Пао, про які розповідають Богдан, хазяїн трамбака, Поля: це озеро Комо, Генуя й Мілан,

звідки пише листи Тайах... А причорноморське місто з його портом, кінофабрикою, пам'ятником герцогу, завулками, що ведуть на узбережжя... А мелодія імен: То-Ма-Кі, Сев, Майк, Тайах, Генрі? А поезія корабельної термінології?

Герої, піднесені над буднями. Поезія незвичайності в неоромантичній прозі оповиває не лише обставини, а й героїв. Природно, що Сев та Редактор у «Майстрі корабля» – «дивні люди» (як каже про них Тайах). Це світлі й талановиті романтики, готові по-лицарськи служити своїй Прекрасній Дамі. Культ жіночності, вірної дружби, краси людських взаємин у них надзвичайно сильний. Несподівано для самих себе й один для одного Сев і Редактор проймаються особливою сердечною приязню до балерини. А потім настає момент, коли любов Сева і Редактора до Тайах стає випробуванням для їхньої чоловічої дружби. Суто романтична колізія!.. Тайах – зеленоока красуня, наділена якоюсь незбагненною гріховною привабливістю, демонічністю. Її краса захоплює чоловіків, обіцяючи їм “рай і одчай”. Автор усіляко підкреслює винятковість своєї героїні. Тайах називає себе авантюрицею. Поведінка її оповита серпанком таємничості. Вже задовго до першої її появи в Редактора виникає передчуття, що має статися «щось надзвичайне», а після цього присутність Тайах постійно супроводжується атмосферою «чутливого чекання», захвату; Тайах випромінює «якийсь солодкий, тремтячий запах, як звук віоліни».

Вітаїзм. «Майстер корабля» – невимушена й натхненна ода молодості, любові й творчості. Є в цьому творі та сама «романтика вітаїзму», хвала життю, до якої закликав своїми статтями М. Хвильовий. «Життя є молодість, труд і любов», – писав Ю. Яновський у «Байгороді». Ця тріада оповита поетичним серпанком і в романі «Майстер корабля» – книзі «легкій і життєжадібній».

Символіка. За один з епіграфів до роману Ю. Яновський узяв слова Горація з його оди «Римській державі»: «О корабле, тебе вже манить хвиля Моря?» Горацій славив Римську державу, порівнюючи її з кораблем. Яновський же в романі, герої якого споруджують красень-вітрильник, думав про свою Республіку, про Україну... Якщо корабель у романі – символ держави, то так само символічним є й майстер корабля. Екзотична дерев'яна жіноча фігурка має вести задуманий Севом і Редактором бриг крізь бурі й випробування. Але в ширшому сенсі майстер корабля – це «веселий народ», який творить свою Республіку. Апофеозом йому роман і завершується, цілком у дусі Довженкових фільмів 1920-х років.

Оцінювання: назва стильової течії (2 б.); за кожно з чотирьох ознак, проілюстрованих прикладом з тексту (по 1 б.); грамотність учнівського тексту (2 б.).